

1. Historický pohled na vznik školy

Marcela Janíková

Prezentace vznikla v rámci projektu Zkvalitnění a Inovace Přípravy budoucích učitelů na MUNI (ZIP MUNI), reg. č. p.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016170.

Obsah

- Historický pohled na vznik školy
- Nejvýznamnější školské reformy
- Úloha školy ve společnosti a její funkce
- Teorie školy
- Škola jako učební prostředí
- Spolupráce s rodinou a veřejností
- Škola a další výchovné instituce

Historický pohled na vznik školy

- Vznik školy před 5 tisíci lety (území Mezopotámie a Egypta).
- Klíčová událost: objev písma. Psaní = složitá dovednost (nebylo snadné se ji běžně naučit, cílená výuka).
- Výuka písma se ukázala jako účinná a efektivní, a proto se začaly zprostředkovávat i další dovednosti a znalosti.
- Škola = jedna z nejúspěšnějších institucí kulturních dějin.

Obr. 1

Nejvýznamnější školské reformy

- 1774: povinná školní docházka
- 1869: Hasnerův zákon (vymahatelná povinná školní docházka)
- 1922: malý školský zákon
- 1938: Říšský školský zákon
- 1948–1953: jednotná škola
- 1953–1968: školské zákony
- Situace v ČR po roce 1989
- Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, tzv. školský zákon

Systémový pohled na vzdělávání

	Makroúroveň: úroveň vzdělávací politiky Vzdělávací systém jako celek. Jak funguje vzdělávací systém?
	Mezoúrověň: úroveň školy Vztahuje se na instituci a organizaci školy. Jak funguje škola?
	Mikroúroveň: úroveň výuky Vztahuje se na výuku. Jak funguje učení a vyučování?

Obr. 2

Úloha školy ve společnosti a její funkce

Obr. 3

Škola je místem socializace a enkulturace žáků, podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravující je na život osobní, pracovní a občanský.

(Průcha, Walterová, Mareš, 2003)

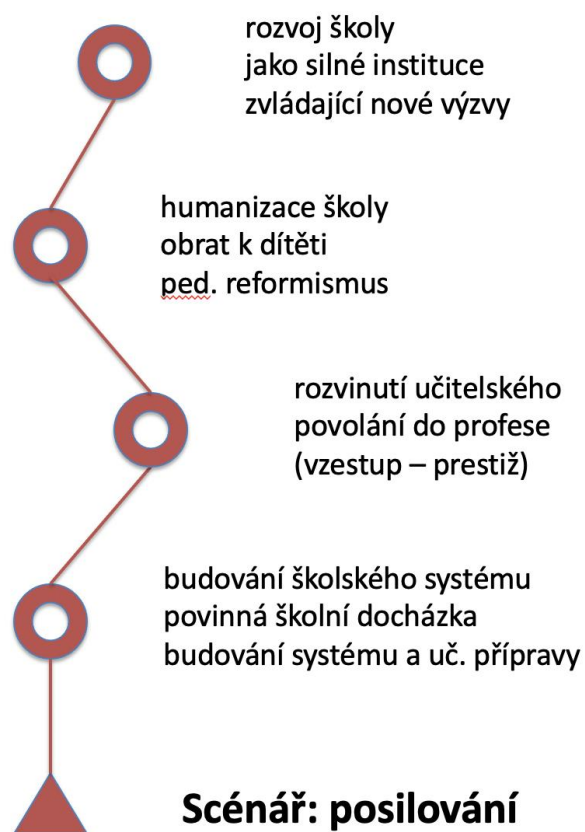

Úloha školy ve společnosti a její funkce

- Škola: správa a zprostředkování kulturního dědictví.
- Je jedinou relativně systematizovanou formou seznamování členů společnosti s kulturními obsahy.
- Obsahy uspořádány do oborů – vyučovacích předmětů (kurikulum).

Scénáře školy v budoucnosti

Scénář: oslabování

znevažování školy a učitelů

heroická očekávání vs.
reálné možnosti školy

posilování pojetí učitele jako úředníka
a technokrata

odliv z učitelské profese
a stárnutí uč. sborů

de-kvalifikace
(snižování požadavků na vstup)

Obr. 4

(Walterová a kol., 2004)

Škola jako učební prostředí

- Škola – pracoviště, výkon „povinných“ úkolů, řízena pravidly, požadavky na jednotlivé předměty, ... **VLIV** na chování a jednání žáků i mimo školu.
- Práce ve třídě – největší vliv: učitel a obsah předmětu (učivo).
- Třída – plná heterogenních prvků (odlišné povahy žáků, jejich temperament, styl učení, ...).
- Domácí prostředí – odlišné rodinné zázemí, odraz v přípravě na výuku, přístupu ke škole.
- Učitel – profesionál, „přepíná“ do jisté mezi osobním a profesním životem.

Spolupráce s rodinou a veřejností

- Rodina (primární socializace): nejstarší společenská instituce, postoje ke vzdělání, vzdělávání, hodnotová orientace dítěte, pocit bezpečí, jistoty, lásky, ...
- Rodiče mají vůči dětem zodpovědnost: právo dítě vychovávat a zastupovat, právo převzít správu záležitostí dítěte, vyživovací povinnost vůči dítěti, ...
- Výchovní styl ovlivněn tzv. *dominantním rodičem*.

Výchovné styly v rodině

1. **Autoritářský:** rodič je náročný, nerespektuje potřeby dítěte, nemá ohled na reálné možnosti a schopnosti, nepomáhá dítěti, požaduje co nejlepší výsledky.
2. **Autoritativně vzájemný:** rodič je náročný, ale akceptuje přání a potřeby dítěte, požaduje co nejlepší výsledky, ale pomáhá dítěti, rodič je často pro dítě vzorem.
3. **Zanedbávající:** rodič je k dítěti lhostejný, neklade na něj žádné požadavky, nároky, neprojevuje dostatek zájmu, může být k dítěti chladný, nebo ho i odmítat.
4. **Shovívavý:** rodič dítě přijímá, emočně ho podporuje, rozumí mu, ale klade na něj malé požadavky („ať si to udělá, jak chce“).

(Gillernová a kol., 2011)

Škola a další výchovné instituce

- Volnočasové (střediska volného času, dům dětí a mládeže, skaut, hnutí Brontosaurus, zájmové kroužky, folklórní soubory, organizace YMCA, ...)
- Kulturní (muzeum, divadlo, ...)
- Sportovní (Sokol, Orel, sportovní kluby, ...)

Použitá literatura

- Gillernová, I., a kol. *Psychologické aspekty změn v české společnosti*. Praha: Grada, 2011.
- Průcha, J. – E. Walterová – J. Mareš. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003.
- Walterová, E., a kol. *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. Brno: Paido, 2004.

Odkazy na zdroje obrázků

Obr. 1: <http://www.ic-zlin.cz/3152a-batovske-skolstvi>

Obr. 2–4:

https://is.muni.cz/el/1441/jaro2017/SZ6042/um/Skolni_Pedagogika_2017_PS_3.pdf

Tato prezentace k předmětu **Školní pedagogika**, jejíž autorem je **doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.**, a která je dostupná z: **Databáze výstupů projektů OP VVV**, (<https://databaze.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami **Creative Commons BY-SA 4.0 International** (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>)

